

ФЕДЕРАЦІЯ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
[Турклуб НТУУ «КПІ» «Глобус»](#)

Звіт

про гірський туристський

спортивний похід 2 категорії складності
по Сванетії, Кавказ, Грузія

що був здійснений з 09.08 по 27.08 2016 року

Маршрутна книжка № 64/2016

Керівник групи Завадський Костянтин Олегович

Адреса керівника: kozaklevko1@gmail.com

Маршрутно-кваліфікаційна комісія туристського клубу НТУУ “КПІ” Глобус розглянула звіт та вважає, що похід може бути зарахований всім учасникам та керівнику як похід 2 категорії складності

Звіт використовувати в бібліотеці т.к. “Глобус”, на сайті
<http://tkg.org.ua>

Штамп МКК

Київ 2017

Зміст

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід.....	2
1.1 Параметри походу.....	3
1.2. Докладна нитка маршруту:	3
1.3. Дані про досвід учасників	3
2. Організація туристського спортивного походу	4
2.1. Зміни маршруту та їх причини	4
2.2. Інформація про проходження маршруту кожним учасником	4
3. Графік руху та технічний опис проходження маршруту	4
3.1. Графік руху	4
3.2. Технічний опис проходження маршруту.....	5

1. Довідкові дані про туристський спортивний похід

1.1 Параметри походу

Вид туризму	Категорія складності	Протяжність активної частини походу, км	Тривалість		Строки проведення
			Загальна	Ходових днів	
гірський	друга	110	18	14	09.08-27.08. 2016

1.2 Докладна нитка маршруту.

м.Кутаїсі - м.Местія - с. Ушгулі - заброска, верх р. Інгурі - пер. Загар (н/к) -пер. Вахушті-3(1А, 3226) - д.р. Інгурі - пер. Південно-Халдейський (1Б, 3440) - л. Зарешо-Халде - пер. Рододендронів Верхній (1А, 2900) - л. Адіш - пер. Рокуела Кента (1Б, 3550) - л. Нагеб - пер. Новачків(1Б, 3400) - л. Цанер - каньйон Цанер - с. Жабеші - м.Местія - д.р. Чалаат - л. Чалаат - пер. Гуль-1(1Б, 3324) - о. Корульдї - м. Местія

1.3 Дані про досвід учасників

ПІБ	Рік народження	Обов'язки в поході	Туристський досвід
Завадський Костянтин Олегович	1991	Керівник	1ГК Румунія 4ГУ Алтай
Бондаренко Аліса Олегівна	1989	Завхарч	2ГУ Кавказ
Хохлов Євген Миколайович	1987	Завспор	1ГУ Карпати
Огородник Юлія Ігорівна	1990	Медик	1ГУ Румунія
Копачевська Марія Михайлівна	1988	Літописець	1ГУ Карпати
Кацапов Максим Андрійович	1989	Логіст, фінансист	1ГУ Румунія

2. Організація туристського спортивного походу

2.1 Зміни маршруту та їх причини

Перевал Гулічала відвідали радіально, від перевалу Гуль-1 почали спуск до озер Корульді та далі до міста Местії.

2.2 Інформація про проходження маршруту кожним учасником

Усі учасники пройшли маршрут повністю.

3. Графік руху та технічний опис проходження маршруту

3.1 Графік руху

Докладний графік руху знаходиться за посиланням:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1WgD1a4Ogi3XmCGu4xmxlBqPxi8nlhFmWSrAAiCFsunA/edit?usp=sharing>

Перелік фотографічного матеріалу знаходиться за посиланням:

<https://drive.google.com/open?id=15vesgk7Pztsl90msTWgk8kEp0DHBZlb7>

Карта маршруту знаходиться за посиланням:

<https://drive.google.com/open?id=1CzjWK684yMbbZ5vX8pf2MnalFed29tLJ>

3.3. Технічний опис проходження маршруту Паспорт перевалу Вахушті 3.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Сванський хтебет	Д.р. Ласділігеле – д.р. Інгурі	Вахушті 3	3226	42°57'0.91"N 43° 7'35.72"E	1A		

- Загальний час проходження: **7:10**, (від д.р. Корулдаші до д.р. Інгурі)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **3:40**, перепад висот **999** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **3:30**, перепад висот **1055** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **0:35**, з одночасною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Рухались з поперемінною страховкою: **0:00**, з перильною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **0** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самоостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Початок траверсу до перевалу-п. Вахушті	0:35	580	До 30	100	Осипний схил	580; до 30; 0:35				

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
- групове: -
- індивідуальне: **льодоруби, каски, системи** .
- Рекомендовані місця для ночівлі: **д.р. Ласділігеле, д.р. Інгурі, о. Намкуам, перевальна сідловина (відсутня вода)** .
- Перевал пройдено: **13.08.2016**.
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **хмарно, +18С, опади відсутні**.
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: **відсутні**.
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **осипний схил, рух у касках з самостраховкою**.
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович**.
- Маршрутна книжка № **64/2016**,
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

Вчора (11.08.2016) занесли заброску та акліматизувались вище по долині річки Інгурі. Схрон організували в куцах на початку підйому на перевал Південно-Халдейський.

Прокинулись (12.08.2016) о 6.00 почали збирати шатро та готуватись до виходу. В той же час до нас підійшов місцевий джигіт та попросив заплатити за стоянку на його землі 20 ларі (Фото1)! Вийшли на маршрут о 8.15 в напрямку перевалу Загар (Фото2). Рухаємось серпантинно в напрямку перевалу Загар по дорозі зустрічаються джерела та струмки. Йдемо ґрунтовою дорогою, від села Ушгулі нас наздоганяють численні машини з туристами, їх везуть далі за перевал (Фото3). ЧХЧ до перевалу складає 2 години 20 хвилин. Пройшовши некатегорійний перевал почали спуск в долину річки Корулдаші, біля джерела зупиняємось на обід посеред дороги, сушимо шатер, відпочиваємо.

Після обіду продовжуємо спуск, відкривається гарний краєвид на перевал Вахушті 3 та вершину Вахушті (Фото4). Через 45 хвилин ЧХЧ після обіду стаємо на біуак перед початком підйому на перевал. Троє учасників групи йдуть на розвідку для пошуку простішого шляху, так як початок підйому дуже зарослий травою. Біуак розташовано в д.р. Ласділісгеле.

Прокидаємось наступного дня (13.08.2016) 4:30 та вже о 6.20 виходимо на трав'яний гребінь, що веде до перевалу Вахушті 3 (Фото5). Вчорашня розвідка показала, що потрібно починати рух чітко по найвищій частині гребеня – на схилах зарості борщовика та висока трава. Рухаємось по кромці трав'яного хребта, в деяких місцях трав'яний покрив сягає вище коліна, дошкуляє наявність великої кількості роси – ноги повністю мокрі вище коліна. Після першого переходу трави стає менше і рухатись вже простіше (Фото6, Фото7), пройшовши 2 години 15 хвилин ЧХЧ можемо гарно ознайомитись з перевальним злетом (Фото8), подальший шлях виглядає так: набір висоти на рівень перевалу і потім траверсування схилу на перевальну сідловину. Траверсування схилу відбувається по осипному схилу, крутизною до 30 градусів – група рухається один за одним з самостраховкою льодорубом (Фото9). Гарним орієнтиром на перевальну сідловину є виходи білого кварцевого каміння. Через 3 години 40 хвилин ЧХЧ від початку підйому група виходить на перевальну сідловину – вітряно, хмарно (Фото10). В перевальному турі знайшли записку харківської групи, керівник Пуговкін А.Ю. від 06.07 та 02.08.2016.

На перевальній сідловині провели медичне дослідження групи: замір пульсу, насиченість крові киснем, кров'яного тиску. Дослідження показали незначні відхилення кров'яного тиску лише у двох учасників групи. Пофотографувавшись, через 30 хвилин після виходу на перевал починаємо спуск в долину річки Інгурі. Рухаємось вздовж осипного гребеня, гарно видно подальший маршрут руху (Фото11). Нижче, на протилежному схилі бачимо озеро Намкуам з декількома наметами на його узбережжі. Через 30 хвилин ЧХЧ від початку спуску, зупиняємось на обід о 12.10.

Після обіду продовжили спуск, з'являється стежина, яка раптово повертає до озера. Ми тримаємо напрямок на хащі рододендрону, якими вкрита нижня частина хребта (Фото 12). Через 50 хвилин ЧХЧ спустились з гребеня до витоків річки Інгурі. Далі рухаємось долиною річки по лівому її березі в напрямку мосту, початку підйому на перевал Південно-Халдейський та залишеної заброски (Фото13). Через 1 годину 35 хвилин ЧХЧ побачили скупчення наметів та велику кількість відпочиваючих – міст через річку Інгурі вже поруч, від моста йде стежка до смачного нарзанного джерела. Після проходження мосту (Фото14) рухаємось по правому березі до місця розташування заброски та початку нашого наступного підйому на черговий перевал. Від мосту до місця біуака пройшли 35 хвилин ЧХЧ. Всього за сьогодні подолали шлях в 13,5 кілометрів за час 7 годин 10 хвилин. Зупинились на ночівлю в д.р. Інгурі.

Паспорт перевалу Південно-Халдейський.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Сванський хребет	Д.р. Інгурі – л. Халде	Південно-Халдейський	3440	42°58'49.86"N 43° 3'35.84"E	1Б		

- Загальний час проходження: **10:35**, (від д.р. Інгурі до карману лівої морени л.Халде)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **5:30** , перепад висот **1205** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **5:05** , перепад висот **873** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **2:30**, з одночасною страховкою: **1:00** .
(год:хв)
- Рухались з поперемінною страховкою: **0:00** , з перильною страховкою: **0:30** .
(год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **1** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самострат -	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Перевальний злет	0:25	390	До 45	100	Осипний схил	390; до 45; 0:25				
Льодовий схил на спуску	0:40	200	До 30	60	Льодовий схил	150; до 30; 0:10			50; до 45; 0:30	1
Л. Халде	1:00	1100	15	200	Відкритий льодовик	1100; 15; 1:00	1100; 15; 1:00			

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
  - групове: **мотузки, станційні петлі, льодобури.**
  - індивідуальне: **льодоруби, каски, системи, кішки .**
- Рекомендовані місця для ночівлі: **д.р. Інгурі, карман лівої морени л. Халде, перевальна сідловина (відсутня вода) .**
- Перевал пройдено: **15.08.2016.**
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **мінлива хмарність, +15С, опади відсутні.**
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: **льодовий схил можна проходити з с/с.**
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **осипний схил, відкритий льодовик, льодовий схил.**
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович.**
- Маршрутна книжка № **64/2016,**
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

14.08.2016 (Бівуак розташований в д.р. Інгурі) прокинулись як завжди рано – о 4.30, накрапає невеличкий дощ, низька хмарність, але доволі тепло. Вирішили не відсиджуватись в шатрі (дощ не надто великий), а почали підйом хоч і наплечники є надто важкими після заборски. Рухаємось в

напрямку підйому на трав'яний гребінь, що розташований лівіше в напрямку руху (згідно рекомендацій Романа Сакова, що проходив даний перевал в 2014 році) (Фото15 – зроблено під час акліматизаційного виходу з занесенням заброски в перший день походу).

Через 1 годину 30 хвилин ЧХЧ виходимо на кромку трав'яного гребеня та рухаємось по ньому в напрямку перевалу (Фото16). Дощ припиняється, рівень трави стає нижчим і вже через 1 годину 30 хвилин спускаємось з гребеня в верхню долину річки Накарваліселе (Фото17). Починаємо підніматись по осипному схилу в бік перевалу Південно-Халдейський з самостраховкою льодорубом, через 50 хвилин після початку підйому зупиняємось на обід – небо хмарне вітряно, джерела води відсутні. Після обіду продовжуємо рух в напрямку перевалу, погода гіршає, накрапає невеликий дощ. Перед виходом в перевальний цирк групу накриває туман а посилюється дощ – вирішуємо стати на ночівлю перед перевальним злетом, з відставанням від графіку на половину дня. Від місця обіду рухались протягом 1 години 15 хвили ЧХЧ. В перевальному цирку посилюється вітер, до 8-10 м/с, триває сильний дощ, чути розряди блискавки (між спалахом та звуком ~ 3 секунди). Винесли все металеве спорядження з шатра і залишились віч-на-віч з металевим штоком. На завтра запланували ранній підйом. Стали на ночівлю перед перевальним злетом.

Прокинулись о 5.00 (15.08.2016) за шатром гарний краєвид на перевальну сідловину та долину Інгурі. Добре роздивившись можливі варіанти підйому, обрали той що лівіший (по напрямку руху), для обходу скельного поясу (Фото18). Від місця ночівлі почали рухатись з самостраховкою льодорубом, рухаємось один за одним. Максимальна крутизна схилу до 45 градусів (Фото19), вирубуємо сходи в осипному схилі, через 25 хвилин руху виходимо до перевальної сідловини. В турі знайшли записку туристичної групи т/к «Глобус» під керівництвом Романа Сакова від 23.08.2014, залишили свою та трошки цукерок (Фото20).

Після відпочинку на перевалі 30 хвилин, почали спуск з перевальної сідловини в сторону льодовика Зарешо-Халде . Перед виходом на сніжник одягаємо кішки (Фото21), в цей час керівник оглядає майбутній спусковий сил – відкритий лід, крутизною до 30 градусів, планували пройти з самостраховкою льодорубом (Фото22). Вийшовши на схил, одній з дівчат стає страшно пересуватись, тому одягаємо системи та спускаємось дюльфером (Фото23) по наведених перилах до сніжника. Останнім спускається керівник з самостраховкою льодорубом (Фото24). Після спуску з льодового схилу рухаємось осипним хилом до льодовика Зарешо-Халде (Фото25). На морені льодовика одягаємо кішки, зв'язуємось (велика кількість відкритих тріщин). Від перевальної сідловини до середньої течії льодовика Зарешо-Халде дійшли за 3 години 30 хвилин ЧХЧ (Фото26). Після підйому на ліву морену льодовика, почали спускатись в моренний карман. У верхів'ях карману місце для стоянки не знайшли (як зазначено на карті М. Голубева) – довелось спускатись нижче в пошуках рівного місця. Через 2 години ЧХЧ стаємо на бівуак біля річки, що протікає в кармані(Фото27). Під час проходження перевалу подолали 11,5 км та витратили 10 годин 35 хвилин ЧХЧ. Стали на бівуак в лівому кармані льодовика Зарешо-Халде.

Паспорт перевалу Рододендронів Верхній.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Сванський хребет	Л. Халде – л. Адіш	Рододендронів Верхній	2900	42°59'16.80"N 43° 00'13.68"E	1А		

- Загальний час проходження: **5:00**, (від карману лівої морени л. Халде до витоку річки Адішчала)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **2:30** , перепад висот **370** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **2:30** , перепад висот **580** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **1:20**, з одночасною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Рухались з поперемінною страховкою: **0:00** , з перильною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **0** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самостраховкою	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Спуск по рододендронах	0:30	1400	До 30	370	Рододендрони					
Рух по льодовиках Халде та Адіш	1:20	1500	15	100	Відкритий льодовик	1500;15;1:20				

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
  - групове:
  - індивідуальне: **каска, трекінгові палиці, льодоруби, кішки, системи** .
- Рекомендовані місця для ночівлі: **карман лівої морени л. Халде, виток річки Адішчала, карман лівої морени л. Адіш.**
- Перевал пройдено: **16.08.2016**.
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **сонячно, +25С, опади відсутні**.
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: - .
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **хащі рододендронів, відкритий льодовик**.
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович**.
- Маршрутна книжка № **64/2016**,
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

Прокинувшись о 5.00 збираємо наш притулок та готуємось до виходу, о 7.00 виходимо на маршрут в сторону перевалу Рододендронів Верхній. Перед нам зачохлений льодовик Зарешо-Халде – починаємо рух з самостраховкою льодорубом. Піднявшись на праву морену льодовика льодоруби замінюємо на трекінгові палиці та починаємо підйом по трав'яному схилу в сторону перевальної сідловини, спочатку рухаємось по стежині, потім по високій траві(Фото28, Фото29). На перевальній сідловині опиняємось через 2 години 30 хвилин ЧХЧ, перевального туру не знайшли, свого не зробили також (не знайшли каміння – повсюди трава)(Фото30).

Після чергового фоторафування почали спуск, одразу ж відчули всі незручності пересування по рододендронових хащах! Добре лиш те, що йшли цю сторону перевалу на спуск, а не на підйом – вона є визначальною складністю перевалу (Фото32). Після спуску з лівої морени льодовика Адіш вирішили стати на обід, пройшовши від початку спуску 2 години ЧХЧ. Пообідавши вирішили провести льодові заняття на вертикальних льодових промоїнах (їх розташування помітили ще на спуску з перевалу).

На промоїнах організували три станції, зблоковані між собою мотузкою, провели: спуск дюльфером, льодолазання під водоспадом, льодолазання на крутому льодовому схилі (близько 70 градусів), провели заняття з пересування в кішках та з льодорубом, потренувались робити льодові станції (Фото33, Фото34).

Гарно потренувавшись почали спуск до язика льодовика для пошуку місця спуску. Раптово почалася злива, спуск на морену був закритим: організували спускову мотузку (група пройшла дюльфером, останній керівник з самостраховкою). Через 10 хвилин стали на ночівлю на підготовленому майданчику. Від обіду пройшли 30 хвилин ЧХЧ. Під час проходження перевалу пройшли 5,7 кілометра, за 5 годин ЧХЧ.

Паспорт перевалу Рокуела Кента.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Хр. Лакчхлда	Д.р. Адішчала – л. Нагеб	Рокуела Кента	3550	N43°01'35,53" E42°57'22,07"	1Б		

- Загальний час проходження: **7:45**, (від цирк під пер. Рокуела Кента до правої морени л.Нагеб)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **3:35** , перепад висот **710** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **4:10** , перепад висот **555** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **7:45**, з одночасною страховкою: **3:40** .
(год:хв)
- Рухались з поперемінною страховкою: **0:00** , з перильною страховкою: **0:00** .
(год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **0** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самострат -	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Перевальний злет	0:40	780	До 40	285	Сніжник	780; до 45; 0:40				
Відкритий льодовик	4:10	2500	До 30	555	Льдовий схил	2500; до 30; 4:10	2500; до 30; 4:10			

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
  - групе: **мотузки, льодобури.**
  - індивідуальне: **льодоруби, каски, системи, кішки .**
- Рекомендовані місця для ночівлі: **цирк під пер. Рокуела Кента, права морена л. Нагеб.**
- Перевал пройдено: **18.08.2016.**
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **Хмарно, туман, +15С, дощ.**
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **осипний схил, відкритий льодовик.**
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович.**
- Маршрутна книжка № **64/2016,**
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

18.08.2016. Прокинулись рано о 4.00 і виходимо о 6.00 рухаємось в сторону перевалу спочатку по трав'яному схилу, потім він переходить в осипний і нарешті переходимо на великоблочну сипуху (Фото37). Рухаємось правіше (в напрямку руху) осипного потоку, порівнявшись с перевальною сідловиною починаємо рухатись в сторону перевалу. На початку перевального злету долаємо осипний схил – рухаємось один за одним з самостраховкою льодорубом. Рекомендуємо пересуватись лівіше по перевальному кулуару, з правих бортів сипало каміння (Фото38). На 2/3 підйому починається сніжник, крутизна схилу до 45 градусів (Фото39)! Від місця стоянки пройшли 2 години 15 хвилин. Одягаємо кішки та продовжуємо підйом – перший вирубує сходи, крутизна

схилу не дозволяє зупинятись та відпочивати – рухаємось без зупинки. За 50 метрів до перевальної сідловини сніжник закінчується – переходимо по осипу на перевал. Перевал являє собою сніжну мульду з закритими тріщинами. Час підйому від початку сніжника склав 1 годину 20 хвилин. В перевальному турі знайшли записку литовських туристів від 18.07.2016. На перевалі нас застав холодний вітер та розпочався дощ(Фото40). Вирішили встановити шатер та перечикати в ньому негоду, нас постійно накриває туманом – рухатись далі неможливо. Перевал є нашою найвищою точкою, тому відкриваємо сюрприз від Юлі Пігарьової – смачні цукерки піднімають нам настрій! Після години вимушеної відсидки туман частково відкриває нам подальший маршрут спуску – починаємо рух у зв'язках по закритому льодовику. Спочатку тримаємо напрямок в середній течії льодовика, потім ближче до його лівої частини – знову накриває туман, видимість 50 метрів. Пройшовши перегин схилу перед собою бачимо нагромадження розірваних тріщин – зупиняємось та чекаємо, коли туман покаже наступний напрямок шляху. Через 20 хвилин стало зрозуміло, що група відхилилась лівіше – тому обходимо нагромадження тріщин правіше і продовжуємо рухатись в середній частині. Після обходу тріщин групу знову накриває туман – стаємо на обід, від початку спуску рухались (з частими зупинками) 2 години 50 хвилин.

Коли льодовик повертає наліво тримаємо виходимо на сніжний гребінь (ближче до лівого борту льодовика)(Фото41, Фото 42). Після проходження гребеня туман остаточно розсіюється і перед нами залишається лише льодовий схил і короткий перехід до місця стоянки (Фото43) на морені льодовика Нагеб (Фото44). Від обіду проходимо 1 годину 20 хвилин ЧХЧ та зупиняємось на бівуак. Керівник та двоє дівчат йдуть на розвідку підходу до перевалу Новачків і як результат знайдено простіший шлях підйому. Цього дня пройшли 5,7 кілометра за 7 годин 45 хвилин.

Паспорт перевалу Новачків.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Хр. Пкараш	л. Нагєб – л. Цанєр	Новачків	3400	N43°03'09,80" E42°57'01,53"	1Б		

- Загальний час проходження: **6:35**, (від правої морени л. Нагєб до карману лівої морени л. Цанєр)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **2:35**, перепад висот **591** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **4:00**, перепад висот **790** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **4:15**, з одночасною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Рухались з поперемінною страховкою: **0:00**, з перильною страховкою: **0:40** .
(год:хв) (год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **1** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самострат -	одночасною	поперемінною	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2 й Кулуар підйому	0:50	480	До 30	115	Скельний кулуар	480; до 30; 0:50				
«Баранячі лоби» на спуску	0:40	50	До 45	30	Скелі				50; до 45; 0:40	1

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
  - групове: **мотузки, розхідні петлі, скельні гаки.**
  - індивідуальне: **льодоруби, каски, системи, кішки .**
- Рекомендовані місця для ночівлі: **права морена л. Нагєб, біля «великого каменю», карман лівої морени л. Цанєр.**
- Перевал пройдено: **19.08.2016.**
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **Ясно, +25С, без опадів.**
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: -
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **осипний схил, «баранячі лоби».**
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович.**
- Маршрутна книжка № **64/2016,**
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

19.08.2016. Прокинулись о 4.00 – сьогодні нас очікує складний перевал тому група у піднятому настрої. Виходимо о 5.50 в напрямку «зеленого сідла», що знаходиться вище 1 підйомного кулуару – розвідка попереднього дня дуже допомогла сьогодні, подальший шлях бів відомий (Фото45). Від місця стоянки рухаємось по осипному схилу, крутизною до 20 градусів в напрямку сідла (Фото46), вийшовши на його рівень, пройшли по скельній полиці (Фото47). Далі пройшли 2 кулуар один за одним (Фото48), з елементами лазання та побачили основний орієнтир підйому – великий камінь (Фото49). Траверсувавши схил до великого каменю продовжили рух в напрямку перевального цирку,

характер руху – крупноблочна сипуха, від місця стоянки до перевального цирку пройшли 1 годину 20 хвилин ЧХЧ.

Подальший шлях та перевальна сідловина добре прослідковується (Фото50), маршрут руху є очевидним. Передперевальний злет є осипним схилом крутизною до 25 градусів, рухаємось один за одним з самостраховкою льодорубом. Перед виходом на перевал стало чути людські голоси – це група Андрія Бузулука підіймається з іншої сторони перевалу! Від початку перевального цирку до перевальної сідловини час руху склав 1 годину 15 хвилин (Фото51). Після теплої зустрічі двох груп та сумісних фотографій, написали записку на дві групи, замість записки від київської групи під керівництвом Степанюка Романа від 5.08.2015. Запропонували назвати перевал: Новачків Глобусу (Фото52)!

Андрій Бузулук на підйомі організував дві ділянки перил на сніжно-льодовому схилі вздовж «баранячих лобів». Було вирішено спуститись по лобах трошки нижче та почати спуск дюльфером. Спускова станція була організована на великому камені петлею з розхідної мотузки, крутизна схилу до 45 градусів, спускались обережно – на лобах багато живого каміння (Фото53). Група спустилась на сніжний схил, далі рухались по одному з самостраховкою до місця обіду (Фото54, Фото55). Останній організував зборгування перил. Від початку спуску до місця обіду група спускалась 1 годину 40 хвилин ЧХЧ. Обід влаштували на виходах скель, перед перевальним злетом (Фото56).

Після обіду продовжили спуск по лінії падіння води в бік льодовика Цанер – рухаємось по трав'яному схилу. Через 2 години 20 хвилин ЧХЧ спустились до гарного майданчику в моренному кармані, місця під шатер були підготовані, тому є ймовірність, що ми зайняли місце бівуака групи Андрія Бузулука.

20.08.2016 Вирішили цього дня відпочити більше, тому прокинулись о 6.00, на маршруті були о 7.50. Перед нами був стрімкий осипний схил, до 30 градусів – ліва морена льодовика Цанер (Фото56.1). Вийшовши на льодовик вирішили піти по середині його течії, тому зупинились та вдягнули кішки – через 1 годину 20 хвилин ЧХЧ від початку руху (Фото57). Після проходження льодовика перейшли на кінцеву морену льодовика та почали хибний підйом в сторону верхнього каньйону річки Цанер. Після повороту річки необхідно йти вздовж лівого берега річки (Фото58). Вийшовши до початку підйому в каньйон продовжили рух по осипному схилу. Біля невеличкого джерела стали на обідню перерву – від льодовика витратили 2 години 10 хвилин ЧХЧ. Після обіду продовжили підйом до каньйону (Фото59), напрямок проходження добре промаркований турами. Верхній каньйон річки Цанер є дуже мальовничим з незабутніми краєвидами та представляє собою систему скельних полицок та кулуарів промаркованих турами (Фото60, Фото62). Після спуску з скель почали траверсувати осипні схили вздовж річки Цанер, після осипних схилів зайшли в зону високої рослинності, але стежка руху все ще гарно прослідковується (Фото61, Фото63). Спускаємось нижче до річки, збираємо багато грибів та ягід, перед виходом з лісу до місця стоянки розташоване нарзанне джерело. Зупиняємось на бівуак в місці стікання річок Цанер та Нагеб. Палимо вогнище, готуємо гриби. Верхню частину каньйону пройшли за 2 години 35 хвилин ЧХЧ.

21.08.2016 Група вийшла на маршрут о 6.40, було заплановано переправитись через річку Нагеб, так як вона має спокійнішу течію ніж Цанер також маршрут подальшого руху був по лівому березі річки Цанер нижче місця стікання. Подолання річки планувалось за допомогою колоди, тому в ієві ми тренувались ходити переправи по колоді та навчилися вкладати її через вертикаль. На щастя через частину течії річки Нагеб колоди (3 штуки) були вже вкладені, це значно спрощувало перехід учасників. Перший учасник пройшов з маятником, всі інші учасники притримуючись за командні перила (Фото64), останній також пройшов з маятником. В місці переправи потік річки розбивається на дві течії: більшу – подолали по колоді з командними перилами, слабшу – перейшли по каменях.

Після проходження переправи знайшли стежку марковану турами та почали рух по лівому березі річки Цанер. Через 800 метрів від переправи підійшли до кам'яної пробки – природній міст через нижній каньйон Цанера, для зручності спуску встановлена дерев'яна драбина (Фото65).

Далі продовжили рух по правому березі річки Цанер, спочатку по маркованій (турами та засічками на деревах) стежині, потім по ґрунтовій дорозі. Перейшовши через широкий дерев'яний міст (Фото66) на лівий берег спустились в село Жабеші (Фото67). ЧХЧ проходження нижньої частини каньйону річки Цанер на спуск склав 3 години.

Паспорт перевалу Гуль-1.

район	хребет, масив	які ущелини з'єднує	назва (рекомендована), при необхідності, що означає	висота (м)	координати (WGS-84)	категорія складності		
						сезон	зима	міжсезоння
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Кавказ, Грузія	Гульський відріг г. Ушба	л. Чалаат – д.р. Гулічала	Гуль-1	3324	N43°05'59,36" E42°40'59,91"	1Б		

- Загальний час проходження: **10:15**, (від мосту через р. Местіачала до о. Корульді)
(год:хв)
- Затрачено часу на підйом: **8:15**, перепад висот **1920** м .
(год:хв)
- Затрачено часу на спуск: **2:00**, перепад висот **620** м .
(год:хв)
- Рухались з самостраховкою: **9:30**, з одночасною страховкою: **1:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Рухались з попереминою страховкою: **0:00**, з перильною страховкою: **0:00** .
(год:хв) (год:хв)
- Організовано пунктів страховки: **0** .

7. Характеристики ключової частини підйому та спуску по ділянкам:

ділянка шляху (від - до)	загальний час проходження (год:хв)	довжина (м)	крутизна (град.)	перепад висоти (м)	характер рельєфу	характеристика руху з страховкою (протяжність, м; крутизна, град; час, год:хв)				кількість організованих пунктів страховки
						самострат -	одночасною	попереминою	перильною	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Перехід правого ранткльофта л. Чалаат	0:30	400	До 30	50	Ранткльофт, осипний схил	400; до 30; 0:30				
Закритий льодовик	1:00	1500	15	200	Закритий льодовик			1500;15; 1:00		
Конгломератний схил на спуску	0:40	600	До 30	200	Конгломератний схил	600; до 30; 0:40				

- При проходженні перевалу необхідне наступне спеціальне спорядження:
  - групове: **мотузки, льодобури.**
  - індивідуальне: **льодоруби, каски, системи, кішки .**
- Рекомендовані місця для ночівлі: **міст через р. Местіачала, на повороті льодовика Чалаат, перевальна сідловина, о.Корульді.**
- Перевал пройдено:**23.08.2016.**
- Метеорологічні умови при проходженні перевалу: **Ясно, +20С, без опадів.**
- Необхідні додаткові умови до організації руху і страховки: **можлива організація перил при проходженні ранткльофту .**
- Потенційна небезпека та засоби безпеки: **осипний схил, закритий льодовик, конгломератний схил.**
- Керівник походу **Завадський Костянтин Олегович.**
- Маршрутна книжка № **64/2016,**
- МКК: Секція спортивного туризму клубу «Глобус» № **133-04-30302000**

Опис проходження

22.08.2016 Гарно відпочивши після заброски група вийшла на маршрут о 7.40. Ночували біля прикордонників, що перевіряють документи при переході мосту через річку Местіачала(Фото68). Вийшли по маркованій стежині в напрямку льодовика Чалаат. Вдень тут багато туристів, які відвідують початок льодовика та мальовничий льодовий грот. Рухаючись по маркованій стежині через 45 хвилин ЧХЧ виходимо до початку льодовика Чалаат(Фото69). Обходимо льодовий грот справа (у напрямку руху) та виходимо на моренні вали – рухаємось з самостраховкою льодорубом. Через 55 хвилин ЧХЧ одягаємо кішки – крутизна льодового схилу збільшується, хоч льодовик покритий частково камінням, одягаємо кішки.

Перейшовши на ліву (за напрямком руху) частину льодовика починаємо шукати шлях обходу льодових тріщин та нагромадження каміння (Фото71), тримаємо напрямок на чорні баранячі лоби (Фото70), що розташовані на правому борті долини, вище по льодовику не піднімаємось – там непрохідні сераки та правий рантклюфт льодовика (Фото72).

Вийшли на правий борт льодовика через 1 годину ЧХЧ та продовжили рух в напрямку повороту льодовика по осипному схилу крутизною до 30 градусів. Перед поворотом льодовика зупинились на обід – дуже жарко, відсутні місця під намети. Після обіду родовжили далі рух осипним схилом, через 200 метрів знайшли місце під палатку – вирівняний майданчик на схилі, але наш шатер туди не поміститься. Пройшовши поворот льодовика знайшли місце під шатер біля баранячих лобів, майданчик якраз по розмірах (Фото73), о 15.05 стали на бівуак – далі зручне місце для зупинки тільки на перевалі. Сьогодні подолали 5,2 кілометра за 4 години 50 хвилин ЧХЧ.

23.08.2016. Група вийшла на маршрут о 7.15 в напрямку перевалу Гуль-1, по осипному схилу спустились на морену льодовика Чалаат та через 30 хвилин ЧХЧ вийшли на лід та одягнули кішки – рухаємось в середній течії льодовика, незначна кількість тріщин, рухаємось з самостраховкою льодорубом, гарно видно рух до перевальної сідловини (Фото74). Підйом до передперевального злету – осипний схил, який проходимо з самостраховкою льодорубом, далі починається закритий льодовик – одягаємо кішки, зв'язуємось (Фото75). В зв'язках рухаємось аж до перевальної сідловини, проходимо зону закритих тріщин. Через 2 години 25 хвилин ЧХЧ виходимо на перевальну сідловину (Фото76), стаємо на бівуак біля озера, купаємось, відпочиваємо. В перевальному турі знайшли записку групи туристів одеського турклубу Романтик під керівництвом Ляпуна Дмитра від 17.08.2016.(Фото77) Радіально відвідали перевал Гулічала – цікавості для нас він не представляє, тому на завтра запланували спуск у місто Местія безпосередньо від місця стоянки, перевалу Гуль-1 (Фото78).

24.08.2016 О 7.00 починаємо спуск в бік озер Корульді, рухаємось спочатку по гарному осипному схилу (Фото79), типу «фанський ліфт» потім переходимо на неприємний конгломератний схил крутизною до 30 градусів, вирубуємо сходи, самостраховка льодорубом. Після закінчення конгломерату продовжуємо рух по трав'яному схилу до озера (Фото80). Спуск від перевальної сідловини до озер Корульді зайняв 2 години ЧХЧ. Озера доволі брудні, тому відпочивши продовжуємо спуск в місто Местія по ґрунтовій дорозі (Фото81), зустрічаємо багато туристів та машин з туристами. Вийшли в місто в районі музею М. Хергіані. В цивілізацію прибули через 2 години 40 хвилин ЧХЧ.